

STORTINGET

Representantforslag 269 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Geir Jørgensen

Dokument 8:269 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Geir Jørgensen om å rive færre og gjenbruke flere bygninger for en mer miljø- og klimavennlig byggenæring

Til Stortinget

Bakgrunn

Byggenæringen står for 16 prosent av Norges totale klimagassutslipp, hvis man inkluderer utslipp til produksjon og transport av materialer til bruk i bygg og til anleggsarbeid. I byggenæringen har det i senere år vært økt oppmerksomhet om å bygge mer klimavennlig, og utviklingen går i riktig retning. Å redusere alle typer utslipp knyttet til bygg og anlegg er helt nødvendig for at Norge skal klare å nå målet om 55 prosent utslippsreduksjon innen 2030.

Over 50 prosent av utslippene i en bygnings livsløp skjer ved produksjon og transport av materialer. Av de årlige utslippene fra byggenæringen kommer 70 prosent fra nybyggaktivitet, selv om tilfanget av nybygg bare er 1–2 prosent. Nye bygninger gir altså størst utslipp. Derfor er et av de viktigste tiltakene for å kutte klimagassutslipp å rive færre bygninger for å bygge nye, men heller gjenbruke mer fremfor å bare bygge mest mulig klimavennlig.

Årlig rives rundt 22 000 bygninger i Norge. Dersom flere av disse gjenbrukes og oppgraderes, vil utslippene fra byggenæringen reduseres betydelig. En rekke gjenbruksprosjekter er gjennomført i senere år. De viser at det er mulig å tenke nytt om gamle bygninger. Bransjen

har selv gått sammen i Grønn byggallianse, som samler kunnskap om hvordan bransjen selv kan redusere klimagassutslippene. Gjennom alliansen har næringen selv kommet med en rekke forslag til hvilke tiltak som kan gjøres for å sikre større grad av ombruk. Det som nå hindrer de store utslippskuttene i sektoren, er regelverket. Med dette representantforslaget vil forslagsstillerne sikre at det blir lettere å gjenbruke og vanskeligere å rive eksisterende bygningsmasse.

For det første må det stilles krav til kommunene om at de regner ut hvilke klimagassutslipp nye områdereguleringer og kommunedelplaner fører til. Et klimaregnskap for områdereguleringer og kommunedelplaner, etter modell av kravet om klimaregnskap i byggesaker, vil gi oversikt over forventede utslipp fra ulike regulerings-scenarier. Selv om det nødvendigvis vil hefte usikkerhet ved tallene, vil de gi et anslag. Disse regnskapene bør registreres av staten, sammen med regnskapene for byggesaker, for å få kartlagt helheten i reelle utslipp knyttet til byggeaktivitet.

En viktig forutsetning for å rive mindre og gjenbruke mer er at regjeringen legger til grunn for statlige aktører og virksomheter at bygninger ikke skal rives når rehabilitering eller ombygging er mulig. Staten er samlet sett byggenæringens største kunde, så i tillegg til den direkte klimaeffekten ved at offentlige bygninger i større grad gjenbrukes, vil en slik politikk bidra til en kulturendring i både kommuner og fylkeskommuner samt helt inn i privat sektor.

Videre må det innføres en hovedregel for kommuner om rehabilitering og gjenbruk av bygninger fremfor riving i områdereguleringer og kommunedelplaner. Å gi kommunene hjemmel til å avslå riving i byggesaker av klimahensyn vil også være et viktig virkemiddel for å sikre at færre bygninger rives. I dag har ikke kommuner

en slik direkte hjemmel. De første sakene hvor dette er en problemstilling, er begynt å dukke opp til politisk behandling i ulike kommuner.

Når ombygging eller nybygging først er i gang, må regjeringen også stille krav til maksimal mengde generert avfall per kvadratmeter. Dette er et av områdene som bransjen selv mener det er store forbedringsmuligheter på, og det har en umiddelbar effekt på klimautslipp gjennom at forbruket av byggemateriell reduseres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen innføre et krav til kommunene om klimaregnskap for områdereguleringer og kommunedelplaner etter modell av kravet om klimaregnskap i byggesaker.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at staten samler inn og tilgjengeliggjør klimaregnskapene for byggesaker for å kartlegge helheten i reelle utslipp knyttet til byggeaktivitet.
3. Stortinget ber regjeringen legge til grunn for statlige virksomheter og aktører at bygninger ikke skal rives for å bygge nye der rehabilitering eller ombygging er mulig.
4. Stortinget ber regjeringen innføre en hovedregel for kommuner om rehabilitering og gjenbruk av bygninger fremfor riving i behandling av områdereguleringer og kommunedelplaner.
5. Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til endring i plan- og bygningsloven for å gi kommunene hjemmel til å avslå riving i byggesaker av klimahensyn.
6. Stortinget ber regjeringen innføre krav om maksimal mengde generert avfall per kvadratmeter på byggeplasser.
7. Stortinget ber regjeringen utrede insentiver som kan gjøre det mer lønnsomt å gjenbruke istedenfor å rive bygninger, og deretter komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen må som et minimum ta for seg byggenæringens egne forslag, som raskere byggesaksbehandling for ombruk istedenfor riving, om det bør innføres momsfratak eller lavere moms for rehabilitering, om dokumentavgiftsreglene kan endres, og om dokumentasjonskrav for brukte materialer kan forenkles.

16. juni 2023

Sofie Marhaug

Tobias Drevland Lund

Geir Jørgensen